

Neminljiva vojna v Južni Ameriki

Boj za Chaco - boj za petrolej

Ameriška „Standard Oil“ - Angleška „Royal Dutch“

Zeneva, 21. nov. K. Spor med Bolivijo in Paragvajem radi Chaca, ki se je izprevergel v vojno, je zdaj na dnevnem redu zasedanja Sveta Zveze narodov. Poseben odbor, ki ga je dočel Svet, je sestavil poročilo, ki je prineslo na dan prav zanimive podatke o krvavem boju v Južni Ameriki. Tudi boj za Chaco je v prvi vrsti boj za petrolej! Doslej se nobena izmed vojskajočih se sil ni upala razodeti vsega ozadja tega spora, ki je v resnici bolj krvav, kakor evropska javnost domneva.

Po sedanjem stanju se je boj zaključil v škodo Bolivije, ker so Paragvajci zasedli del Chaca, ki ga Bolivija smatra za svojega in v katerem so velika ležišča nafte. Bolivija, dežela treh milijonov ljudi, je pravzaprav podlegla Paragvajcu, ki šteje komaj 1 milijon. Že, ko se je začel vojni ples, se je Bolivija pritožila pri Zvezi narodov. Vsekarer bi bil mnogo uspešnejši njen korak, ako bi to storila poprej. V Zenevi so se diplomati z vso silo zavzeli, da bi rešili spor, čeprav se je izoblikoval daleč od Evrope. Zveza narodov hoče biti res mednarodna ustanova, kjer naj bi našli pravico narodi vsega sveta.

V boju za Chaco, za katerega se Evropa ni posebno zanimala, je padlo že 30.000 ljudi. Pravzaprav niso vsi umrli na bojiščih. Morda jih je več požela malarija. Chaco je namreč zelo nezdrava pokrajina, v kateri razsajajo razne nalezljive bolezni, v prvi vrsti pa malarija. Dežela ni bila doslej točno razdeljena, in prav to je dalo povod za spor. Zemlja sama bi ne imela nikake vrednosti, ako bi se pod njo ne skrivala petrolejska ležišča. Edino tako se je razlagala srditost v boju. Za vojaški in državniki so druge tajne sile, ki pritiskajo nanje. Poročilo Zveze narodov ugotavlja, da je ameriška družba Standard Oil prejela koncesijo za izkoriščanje petrolejskih vrelcev po vsej Boliviji. Standard Oil je v neprestanem boju zoper svojega tekmečka, to je angleško tvrdko Royal Dutch. Ako bi Paragvajci za vselej zasedli Chaco, bi Standard Oil prišla ob koncesijo za izkoriščanje vrelcev v tej deželi. Paragvajci želijo bolj pritiskati in bi radi zasedli vso pokrajino, v kateri so petrolejski vrelci.

Nadaljni vzrok spora: Bolivija bi rada prišla do zveze z morjem; rada bi postavila ob Paragvajcu pristanišče, da bi po reki lahko prišla do morja. Paragvajci se v tem pogledu nočejo izkazati, čeprav je gotovo, da bi trgovina iz Bolivije, ki bi šla skozi njihovo deželo, koristila tudi njim samim.

Poročilo, naslovljeno na Zvezo narodov, priporoča, da bi se zaenkrat med obema državama začrtal nevtralen pas 100 km na široko. Vprašanje je danes toliko bolj zavozljano, ker so Paragvajci v boju zasedli že del dežele in se postavljajo na stališče, da ne morejo odstopiti zemlje, za katero so žrtvovali toliko krvi.

Laval-Eden

Zeneva, 21. nov. c. Francoski zunanji minister Laval je imel danes zelo dolg sestanek z angleškim delegatom lordom Edenom, s katerim se je dve uri razgovarjal o koraku jugoslovanske vlade pri Zvezi narodov. Oba državnik sta se sporazumela, da zastopata Anglija in Francija v tem oziru popolnoma istovetno stališče.

Laval-Litvinov

Zeneva, 21. nov. c. Po konferenci z Edenom se je Laval odpeljal na sedež sovjetske delegacije in se tam sestal z Litvinovom. Sestanek je trajal nad dve uri. Sestanku sta prisostvovala še poslanik v Parizu Potemkin in svetnik Rosenberg. Na tem sestanku se je govorilo o zadnjih formalnostih, ki so v zvezi s sklenitvijo vzhodnega Lokarna. Oba državnik sta po sestanku izjavila, da pričakujeta, da bo Poljska v najkrajšem času pristala na pogoje vzhodnega pakta. Laval je namreč obljubil Litvinovu, da bo takoj v petek po svojem povratku v Pariz izvršil zadnje priprave za primeren korak francoske vlade v Varšavi, ki naj odstrani vse poljske pomisleke. Francoski predlog poljski vladi bi šel celo tako daleč, da bi Poljski priporočil, da posreduje in sama od svoje strani izvede pogajanja z Berlinom, ki naj odstrani pomisleke nemške vlade glede vzhodnega pakta.

Pomorska pogajanja - razbita

Japonski cesar prisostvuje spustitvi nove križarke

London, 21. novembra. Veliko pozornost je vzbudil odgovor ministrskega predsednika Mac Donalda na interpelacijo voditelja laburistične (delavske) stranke Lansburyja, kako je s pomorskimi pogajanjimi med Anglijo, Ameriko in Japonsko. Mac Donald je namreč dejal, da je položaj takšen, da ne more o njem še dati določenih izjav. Kmalu nato je nekemu drugemu poslancu Mac Donald med splošno napetostjo v zbornici izjavil, da je namen angleške vlade, da svoje oborožene sile pomnoži. »Prepričan sem — je nadaljeval — da se v Zenevi ne bo našla nobena država, ki bi nam mogla očitati, da se oborožujemo z napadalnim namenom.« Razgovori med omenjenimi državami so zašli na mrtvo točko. Japonski poslanik Matsudairo je zunanjemu ministru Simonu v trenutku, ko mu je izročil zadevno noto, izjavil, da je japonska prepirnica, da angleške ponudbe ne morejo tvoriti podlage za bodočo pomorsko konferenco. Verjetno je, da se bodo razgovori med predstavniki Anglije, Amerike in Japonske kljub temu negativnemu odgo-

voru nadaljevali, še posebno, ker bi Anglija hotela doseči sporazum. Angleški listi, med njimi »Times«, so pričeli groziti Japoncem, da bo Anglija primorana zgraditi močnejšo mornarico v Pacifiku, ako se razgovori za omejitve oboroževanja na morju ne bodo uspešno zaključili in ako bo japonska pričela graditi nove ladje z velikimi topovi. Japonci na to odgovarjajo, da mora določba glede omejitve utrjevanja v Pacifiku, ki vsebuje washingtonski dogovor, ostati v veljavi.

Tokio, 21. novembra. V Yokosuki so spustili v morje moderno križarko »Seizuyes«, ki obsega 8500 ton. Križarka je dolga 190 m. Motor razvija 90.000 KS in bo gnil ladjo z brzino 33 milj. Ladja bo nosila 15 topov kalibra 15,5. Nadalje 8 topov za letalsko obrambo in 12 torpedov. Slovesnosti je prisostvoval sam cesar in kakih 20.000 gledalcev. Ta parada je zadobila demonstrativen značaj spričo pomor. razgovorov v Londonu. Listi pripominjajo, da bo nova križarka imela dvakrat večjo bojno silo, kakor katerakoli sedanja angleška križarka.

Nemško oboroževanje v številkah

L. 1935: 5 in pol milijona vojakov

Alarm v francoskem državnem zboru

Paris, 21. nov. TG. Veliko pozornost je vzbudilo v javnosti proračunsko poročilo o vojnem ministru, ki ga je oddal državnemu zboru poročevalec Leon Archimbaud, ker v njem z veliko jasnostjo razkriva nemška oboroževanja in moč nemške vojske. Poročevalec Archimbaud — ki je radikalni socialist in kot tak gotovo neobremenjen s prevelikim sovražstvom do Nemčije — je razdelil poročilo v ta-le poglavja:

1. Stalna vojska Nemčije, jeseni 1934	
Redna vojska (Reichswehr)	300.000 mož
Deželna policija	100.000 mož
SS čete v vojašnicah	80.000 mož
Skupno	480.000 mož

Stalna vojska bo ob koncu leta 1935 dosegla:	
Redna vojska brez letalstva	400.000 mož
Deželna policija	100.000 mož
SS čete po vojašnicah	100.000 mož
Skupno	600.000 mož

2. Rezerve, takoj vporabne:	
Izkušene rezerve, ki jih tvorijo bivši vojski vojske in policije	300.000 mož

Nemški tekmeček na Balkanu

Nemci prodirajo v Bolgarijo

Zanimivo ozadje obiska nemškega pravosodnega ministra

Sofija, 19. novembra.

Tukaj se že dalje časa mudi nemški pravosodni minister dr. Frank, ki je obenem tudi predsednik nemške akademije za pravo, sledeč povabilu bolgarskega državnega vseučilišča v Sofiji, da priredi vrsto predavanj o novem nemškem pravu. Ministra Franka smo zelo počastili. Sprejel ga je bolgarski kralj Boris v avdienci, ki je trajala celo uro. Tudi predsednik vlade Georgijev mu je izkazal posebno pozornost in se z njim večkrat in dalje časa razgovarjal. Ob priložnosti takega razgovora, ki so mu prisostvovali tudi drugi visoki ministri, se je razvila daljša razprava o ureditvi nemško-bolgarskega kulturnega sodelovanja. V imenu nemške vlade je minister Frank predložil, naj pride večje število bolgarskih dijakov študirat pravo na nemške univerze, kjer bodo uživali posebne ugodnosti, predvsem gospodarskega značaja. Prosil je, da naj bolgarska vlada na isti način omogoči študij nemškim dijakom na bolgarskem vseučilišču. Tukaj imamo vti, da gre za veliko smotorno ofenzivno Nemčije na Balkanu. Očividno želi Nemčija izobraziti bodoče voditelje Bolgarije v narodnosocialističnem duhu, istočasno pa omogo-

čiti, da bodo lahko izbrani nemški dijaki dobili priliko, da za časa svojih študij razvijejo močno propagando za prijateljstvo s Nemčijo in za narodnosocialistične ideje po vsej Bolgariji. Zato ne gledamo s prav posebnim veseljem na uspehe obiska ministra Franka.

Čudno „posojilo“

Rim, 21. novembra. Danes se je začelo podpisovanje novega državnega posojila v znesku dveh milijard lir. Državni boni zapadejo po 9 letih. Zanimivi so komentarji fašističnega tiska. Tako priobčujejo vsi listi poluradno razlago o stanju drž. financ. Objava pravi, da ima država dovolj likvidnega denarja. To posojilo nima namena, da bi drž. blagajni pomagalo do likvidnosti, pač pa hoče država samo omegniti denarni obtok. Vlada hoče nadaljevati deflacijsko politiko. Sedanje znižane cene blaga se lahko obdržijo edino v primeru, da je denarni obtok majhen. Nadalje pravi poročilo, da je denarja v izobilici in da ga hoče država prav zaradi tega potegniti iz obtoka. Poročilo ima očividno namen, da prikrije podpisnikom dejansko stanje državnih financ, ki je nadvse slabo.

Predpis pridobnine za leto 1934

Kot smo že včeraj napisali, bo letos na podlagi ocen dohodkov predpis pridobnine v naših krajih znatno zvišan, kar pa ni bilo niti v skladu z možnostmi zaslužka, niti v skladu s poslovnim prometom, oziroma njegovo rentabilnostjo. Povedali smo, da je del vzrokov ležati v naši davčni praksi, del pa v novih predpisih o pridobnini, kot so izhajali iz novele k zakonu o neposrednih davkih, kot je bila objavljena dne 20. februarja 1934 in je tedaj tudi stopila v veljavo.

Ob predložitvi tozadevnega zakonskega predloga je g. finančni minister v svojem govoru poudarjal, da bo ceniti efekt za državno blagajno od novih predpisov za pridobnino okoli 100 milijonov dinarjev. Poleg tega je cenil donos drugih povisanih, oziroma novovpeljanih trošarin in take ter ukinitve davčne prošlosti na 200 milijonov dinarjev. Brez teh vsot, je izjavil, da mu ni mogoče garantirati za ravnotežje državnega proračuna za leto 1934—1935, ki je bil istočasno z različnimi predlogi o izpremembah davčnih zakonov predložen narodni skupščini in senatu. Toda ta pot bi se dala sploh opustiti, ker se dajo še vedno na stvarnih izdatkih izvršiti velika šranja brez škode za funkcioniranje državne uprave. Kot finančni minister bi moral predložiti povisane šele tedaj, ko bi ugotovil absolutno nemogočnost zmanjšanja izdatkov. Dobro pa vemo, da se dajo doseči v državni upravi, posebno pa pri državnih gospodarskih podjetjih, se popolno reorganizacijo izredno veliki prihranki, radi katerih bi potem lahko odpadli predlogi o zvišanju, oziroma uvedbi novih davkov.

Tudi predlog novega proračuna za 1935—36 nam odkriva, kje bi se dali doseči prihranki v državnih izdatkih. Tudi v novem predlogu proračuna za 1935—36 moramo ugotoviti ponovno povečanje državnih izdatkov za pokojnine in invalidnine. Ker slednje golovo niso bile deležne povisanih, gre povisane samo v breme pokojnin. Toda pričakovati je, da tudi v bodočem proračunu proračunska vsota ne bo zadostovala v ta namen; v tem nas namreč potrjujejo dosedajni podatki o izvedbi proračuna za 1934—1935. Že leta 1933—34 je znašala po končnem obračunu vsota izdatkov za pokojnine skoraj 1051 milijonov dinarjev, dočim je znašala proračunska vsota samo 820 milijonov Din. Prekoračenje je znašalo nad 230 milijonov Din. Podobno velja tudi za tekoči proračun, za katerega imamo pri roki podatke za prvih pet mesecev, torej za dobo od 1. aprila 1934 do 31. avgusta 1934. V tej dobi je znašal proračun za pokojnine 4155 milijonov Din, stvarni izdatki pa so znašali v tem času 439 milijonov Din, torej je znašal presežek nad proračunsko vsoto 23,5 milijonov Din,

ki bo do konca proračunskega leta gotovo še znatno narasla. Sicer so še drugi problemi naših državnih financ, toda gotovo je tudi v vprašanju pokojnin velik del problema naših javnih financ, katerega ne gre zanemarjati. Mogoče bo kdo mislil, da hočemo upokojencem vzeti kaj od njih težko prisluženih pokojnin, toda naj nas ne razumejo namenoma napačno. Danes imamo med upokojenci take ljudi, ki bi lahko še delali in tako ne bi nastala obremenitev za državno blagajno, ko imamo poleg razporeda mladih upokojencev zopet nove ljudi v službah in ima tako država dvojen izdelek.

Drugo izredno važno vprašanje je reorganizacija državne uprave. Zadnja leta se je število državnih uslužbencev stalno večalo, istočasno pa moramo ugotoviti, da so se agende osrednjih uradov povečale tako, da je za njih izvrševanje potrebnih veliko več uslužbencev kot prej. Ali ne bi bilo za državo koristnejše, če bi se agende podrejenih uradov in samouprav v pokrajinah povečale, pa bi pri tem ne bilo potrebno tolikšno povečanje števila uslužbencev kot pri osrednji upravi? Drug splošni problem pa je poenostavljenost vse državne uprave sploh. Mislamo, da bi se tudi na tem polju dali doseči znatni prihranki, ne da bi radi tega trpel državni aparat, ki bi mogoče lahko še hitreje funkcioniral, kot funkcionira sedaj.

Kakor je nadalje iz zapisnikov Narodne skupščine posneti (glej str. 207 in sledenče za 1. do 18. sejo od 20. oktobra do 24. februarja), je bil razlog reformi, o kateri govorimo, dejstvo, da je treba štediti davčnega obvezanec in njegovo notranjo zavest, da se ne zahteva več od njega, da so tako pomemben odstotek davčnih obvezancev za pridobnino po novem sistemu imel manjšo davčno osnovo in potentakem plačal manj, kot je plačal doslej, drugi prav tako pomemben odtok bo plačal toliko, kolikor je plačal doslej, samo stvarna manjšina, mogoče baš najmočnejših davčnih obvezancev, bo plačala nekaj več. (Iz govora g. ministra financ dr. Milana Gjorgjeviča na seji skupščine 6. februarja 1934.) Tudi debata je potrdila, da so tako razumeli g. finančnega ministra. Podobno se je izrazil tudi poročevalec večine finančnega odbora, dočim je del poslancev bil proti zakonu tudi v izpremenjeni obliki, čeprav je predlog v prvotni obliki predvideval še večja bremena kot kontinentalni sprejeti predlog. Proti predlogu, tudi v izpremenjeni obliki, je glasoval del poslancev, med temi ni bilo nikogar iz Slovenije, dočim smo med odsotnimi čitali nekaj slovenskih imen.

Kaj čaka nase izselience

Francija noče več tujih delavcev

Nove stroge odredbe o zaposlitvi inozemskih delavcev

Paris, 21. nov. b. Ministrski svet je odobril vse predloge o novi ureditvi gibanja tujcev po Franciji. Iz zakonskega predloga, ki bo prišel pred državni zbor, poenotamo, da odelje francoske vlade ne bo več izdajala delovnih kart za tujce. Obnovitev starih pa bo podvržena najstrožji preiskavi. Za vsa dela za državne dobave se morajo odsej zaposliti samo domačini. Ako bi domači delavci ne zadostovali, je treba natančno določiti število tujcev, ki se smejo sprejeti. V vsakem primeru, kjer bi v katerikoli podjetju število tujcev preseglo deset odstotkov vsega delavstva, bo ministerstvo za delo takoj odredilo nove ukrepe. Vprašanje tako zvanih sezonskih ali poletnih delavcev, ki pri-

dejo iz tujine na spomlad in se vrnejo domov pred zimo, se bo uredilo kasneje. Ministrski svet je z ozirom na novo ureditev položaja inozemskih delavcev v Franciji izdal to-le uradno poročilo:

Z ozirom na to, da imamo v Franciji zaposlenih 800.000 inozemcev, medtem ko je 350.000 domačinov brez dela, je vlada odredila nove predpise glede nadaljnjega izdajanja delovnih kart (carte d'identité de travailleur), ki je za bodočo popolno uestavljeno. Karte delavcev, ki še ne prebivajo in delajo v Franciji dve polni leti, se bodo le izjemoma podaljšale. Nadalje se bo zelo poostrolo tudi nadzorovanje prehodov na mejah francoske države.

Preprečen fašistični udar v Ameriki

Eno milijardo Din za revolucijo

Washington, 21. nov. b. V ameriški javnosti je vzbudilo silno senzacijo odkritje o namernem pohodu fašističnih organizacij na Washington. Do odkritja je prišlo sredi v kongresnem preiskovalnem odboru. Kot prica je bil zaslisljal admiral Buttler, ki je v dveurni preiskavi izjavil, da so ga pozvali finančniki iz Wall-streeta, da v začetku prihodnjega leta z bivšimi bojevniki zasede Washington in vrže predsednika Roosevelta ter proglasi fašistično diktaturo. Za financiranje tega pohoda je dobil na razpolago znesek 3 milijonov dolarjev. Buttler je priznal, da je bila njemu poverjena vloga fašističnega diktatorja. Po zaslišanju je Buttler

napisal članek v »New-York Times«, v katerem popisuje vse podrobnosti pogajanj, ki so jih vodili z njim trije zelo ugledni borzni agenti, katerih imena je dal odboru na razpolago. Ti agenti so mu rekli, da če on ne bo pristal na to, da izvede fašistično zaroto, jo bo pa izvršil sedanji šef generalnega štaba ameriške vojske general Mac Artur, ki odide 22. novembra itak v pokoj, ali pa bo izvršil prevrat bivši vrhovni poveljnik ameriške legije MacNieder. Isti finančniki so mu ponudili še 18 milijonov dolarjev, če bo na kongresu vojni veteranov v Chicagu imel govor, v katerem se bo potegnil za povratek k zlatemu standardu Združenih držav.

Koroški deželni zbor

Nova zastopstva Slovencev

Celovec, 21. novembra.

Novoimenovani koroški stanovski deželni zbor se je sestel na svojo prvo sejo v starodavni dvorani grbov starega dvorca za deželne zbornice. Uvodoma je govoril general Hülgerth o novih nalogah deželnega zbora v duhu onih idej, za katere je umrl pokojni zvezni kancler in pozval navzoče, naj se žrtvujejo za Avstrijo in za blagor Koroške, ki je na jugu čuvar avstrijske zamej. V svojem govoru se deželni glavar ni dotaknil slovenske narodne manjšine. Po svojem govoru je general Hülgerth zaprisegel nove člane deželnega zbora, narkar so se vršile volitve za predsedstvo zbora. Za predsednika je bil izvoljen veleposestnik Ritscher, drugi predsednik je mizar Angerer iz Beljaka, tretji pa dr. Stoll. Volitve v ustavni odbor deželnega zbora so izpadle tako, da so bili izvoljeni v odbor stolni kanonik dr. Blum, Free von Ehrwald, bivši minister Schumy in tiskarški atačee Krumpl. Zopet je treba poudariti, da so Slovenci doživeli novo razočaranje, ko ni bil imenovan v predsedstvo noben član slovenske narodne manjšine, čeprav je Slovencev ena tretjina koroškega prebivalstva.

Avstrija ne izroči Perčevića

Dunaj, 21. novembra. Po neprevidnosti je prišla na dan sodba, ki jo je izrekel senat dunajskega sodišča o izročitvi bivšega podpolkovnika Ivana Perčevića. Zadnje besede v tem pogledu ima minister pravde, to je kancler Schuschnigg. On lahko sprejme oziroma zavrne mnenje senata. Kljub temu je vsekakor velike važnosti, kakšno stališče je zavzel senat. Sklep senata se glasi: »Ministrstvu pravde priporočamo, da ne ustreže zahtevi po izročitvi, ker ni bilo na podlagi dokaznega gradiva, ki so ga izročile francoske oblasti, mogoče točno ugotoviti krivde podpolkovnika Perčevića.« To se pravi, da Avstrija ne kaže volje, da bi izročila Perčevića.

Poklonitve na Oplenju

Topola, 21. nov. Danes dopoldne je prišla na Oplenac velika množica prebivalstva iz vseh krajev države. Najprej je prišlo belgrajsko pevsko društvo »Obilici«, nato pa velika deputacija več ko 300 zastopnikov iz 110 židovskih verskih občin, včlanjenih v Zvezi židovskih verskih občin. — Naše najznamenitejše pevsko društvo »Glasbena Matica« iz Ljubljane je na potu v Sofijo poslalo 20 članov-pevcev, ki so položili vence na kraljev grob in zapeli ob kraljevem grobu »Večnaja pamjate«. — Danes dopoldne je prišla na Oplenac tudi velika deputacija ljudi iz Velike Kikinde. — Venomer prihajajo velike množice ljudi in mnogoštevilne delegacije in odposlanstva iz vseh krajev države.

General Nedič pri Škodi

Praga, 21. nov. AA. ČTK poroča: Načelnika glavnih generalnih štabov jugoslovanske in romunske vojske generala Nedič in Antonescu sta v spremstvu načelnika glavnega generalnega štaba češkoslovaške vojske dr. Krejčija obiskala včeraj in si ogledala naprave škodove tovarne in druge industrijske objekte v Plzinu.

Drobne vesti

Belgrad, 21. nov. m. Iz VI. so napredovali v V. skupino sledeči učitelji in učiteljice: Karel Volmajer iz Vuzenice, Jelica Selman iz Ljubljane, Rudolf Kalan iz Trbovelj, Janko Kramer iz Litije in Zofija Urbančič iz Doba.

Zagreb, 21. nov. b. Suroči je umrla v Zagrebu v Novih dvorih pri Zaprešiću grofica Anka Jelaić, ki je zadnja članica rodbine bivšega hrvaškega bana Jelaića.

Dr. Fr. Debevec:

Nujna zdravstvena naloga

V »Jutru« *od 6. nov. 1934 je g. dr. J. Bohinjec napisal zanimiv članek pod naslovom: Nujna zdravstvena naloga. Vsebinska razprava je sledeča:*

Novi pravilnik min. za nar. zdravje teži za olajšanjem zdravljenja revnim; pri tem se nam vzbujajo razne misli in pripombe. 1. Zdravstvena stanja v našem narodu še nismo dvignili — kljub vsem naporom in uspehom — na dostojno višino. 2. Zdravništvo se osredotoča bolj v mestih, dočim ogromne pokrajine nimajo prilike za dvig ljudskega zdravja. Sedanja gospodarska stiska ovira polno izkoriščanje nekaterih že obstoječih ustanov. 3. Oči moramo zapreti od sramu ob žalostnem stanju naših bolnišnic. Zdravniki so se premalo borili za zdravstvene potrebe naroda; oni stoje večidel v ozadju. V javnih zastopih je premalo zdravnikov. 4. Da ni delavskega zavarovanja, bi bile zdravstvene razmere med delavstvom in nameščenostjo žalostne. Bolnišnicam v bitno oporo je baš redno plačevanje oskrbnin od strani delavskega zavarovanja. Kdo bi sicer prevzel silno breme bolezenske oskrbe za te sloje, da ni delavskega zavarovanja? 5. Osnovna dolžnost države je omogočiti vsem svojim državljanom potrebno zdravljenje. Državna pomoč bi morala biti najbolj izdatna in najbližja tam, kjer je potreba najhujša. Nesocialno je, da so tuberkulozni skoro brez usmiljenja prepuščeni svoji usodi. V pravilniku o oskrbninah v bolnišnicah ni izrecno povedano, da se tudi bolnikom z odprto jetiko prizna polovična oskrbina, kakor to velja za akutne kužne in spolne bolezni. V sanatorijih za tuberkulozne je treba znižati oskrbino za številne nepremožne bolnike. Za le-te je treba cenjenih novih zavodov v svrhu zdravljenja.

Naj navežemo k temu članku svoje pripombe! Nedvomno je res, da v 15 letih (po vojni) zdravstvena stanja še nismo dvignili na potrebno višino. Vzrokov temu je več. Splošno državno-upravni problemi so bili doslej v ospredju zanimanja in pozornosti. Zato je bil večji zagon v zdravstveni kulturi oviran. Zdravstvena služba in organizacija najbolj uspevata tam, kjer je socialni čut visoko razvit ter je humanosti dana velika pozornost in upoštevanje. Klic po socialni (n. pr. v boleznih) pomoči mora namreč takoj čuti javnost in pristojna merodajna zdravstvena oblast, ki naj sploh čuti in živi s potrebami in željami naroda. Nikjer ni pretirana birokracija manj umestna kakor v zdravstveni službi. Pozornost, skrb, čut socialne pomoči bolniku more človek (zdravnik, usmiljenka, stredo osebe) razviti v znatno višino le pri vsestranskem umevanju in upoštevanju.

Čim bolj je bližnja zdravstvena oblast finančno in upravno osamosvojena, tem tesnejši postanejo stiki med javnostjo in njo, tem prej ona čuje in upošteva klic po pomoči. Bolniška, zdravstvena organizacija bodi zato čim bolj decentralizirana, čim bolj neodvisna.

Glede zdravništva v naši ožji domovini splošno ne drži, da se osredotoča le po mestih. V Sloveniji so skoro vsa zdravniška mesta zasedena. Ni je pri nas večje pokrajine brez zdravnika. Ker je po mestih več službenih mest, je naravno tam več zdravnikov. Silno redki so dandanes doktorji zdravilstva, ki bi mogli izhajati le z zasebno prakso. Pač pa je resnično, da so zdravniki stopili v ozadje in utihnili; v javnih zastopstvih jih skoro ni najti. To dejstvo je psihološko umljivo. Vem, da so n. pr. mnogi nadarjeni in pridni šli študirat medicino, a so sedaj na svojih službenih mestih za javnost dokaj tihi, saj so dandanes nele zdravniki, temveč resni, odkrito misleči ljudje sploh stopili v ozadje; molče in čakajo. Ali jih kdo posluša in uboga, če se oglašijo v javnosti? Veseli so, da imajo primeren mir ter da jim ne prileti kakšno poleno pod nogo. A miru ima človek tem več, čim manj vedo zate. A največ miru in zbranosti potrebuje baš zdravnik.

Nedvomno je velika blagodat, da v tako težkih časih baš redni prispevki delavskega zavarovanja bitno omogočajo poslovanje bolnišnic. Gotovo pa je tudi res, da bo bodočnost prinesla še marsikatero spremembo bolniškega zavarovanja. Te spremembe bodo šle v tri smeri: 1. da bo zavarovanec imel še večje varstvo v bolezni in čim večjo svobodo pri izbiri zdravnika; 2. da bo zdravnik v svoji zdravniški službi čim manj vezan na uradne predpise in omejitve, čim bolj vezan na svoje znanje in svoje srce, čim bolj svoboden v predpisu zdravljenja in zdravilnih metod. Navadno je tako: Čim hujša birokracija, tem slabša medicina; 3. da bo uprava del. zavarovanja imela čim manj posla s pritožbami in zatiklaji, kar je edino mogoče pri pravilnem svobodnem razmerju discipliniranega bolnika ter strokovno in moralno visoko stojega zdravnika.

Osnovna dolžnost države je, omogočiti možnost zdravljenja vsem državljanom brez razlike premoženja. Za jetiko oboleli so dandanes večidel prepuščeni svoji usodi, v kolikor niso bolezensko zavarovani. Vzemimo sledeči primer: Gospodar male kmetije zbolji za jetiko. Skrajša se ne čuti tako nevarno bolnega, se zato ne pazi, ne počiva dovolj, tudi hrana mu ni najboljša. Skrb za kmetijico, za družino ga poganja vedno znova na noge. Kmetič človek težko vzdrži dalje časa med zidovi v postelji. Bolezen gre dalje, postane navadno neozdravna. Družina je v vedni kužni nevarnosti. Ko bi splošna imela oboleli možnost za strokoven pregled in zagotovljeno oskrbo za nekaj mesecev v urejeni specialni bolnišnici ali zdravilišču, bi verjetno okrevala. Toda on navadno — zlasti to velja dandanes — s svojega posestva ne more zbrati toliko denarnih sredstev, da bi z njimi šahjal v zavodu recimo vsaj tri mesece. Če pa se — navadno pozno in prekasno — odloči, da gre v bolniško oskrbo, se primeri, da ondi ne najde prostora, neglede na to, da specialnih bolnišnic in ljudskih zdravilišč nimamo. Tako se jetika zaplodi v hiši, družinski člani obolevajo drug za drugim... Dobro, pa vzemimo še primer da je bolnik bil sprejet v zavod, v njem se dalje časa zdravi. Za njim domov pride račun oskrbe, dnevno 30—35 Din, mesečno 1000 dinarjev, za tri mesece tri tisoč dinarjev. To je denar za štiri kravice. Odkod naj vzame to vsoto? Grozi rubežen. Živina gre za bore dinarje iz hleva. Ali naj ob takšnih skrbih zdravje aspeva? Bridka resnica je, da je naš mali kmet v bolezni, zlasti pri dolgotrajni jetiki, v najslabšem položaju, skoro istem, ko bolniško nezavarovani revež brez zemlje. Kje je rešitev? Dokler ni obveznega zavarovanja kmetijskega ljudstva, dotlej naj: a) neiztirjljive bolniške stroške krije država (banovina, občina); b) terjatev bolniške oskrbine bodi dopustna šele pri gotovem minimalnem obsegu kmetije. Pri go-

tovi višini davka; c) bolniška oskrbina ca. 30 dinarjev dnevno je za malega kmeta previsoka, zato naj se zniža do višine 10 do največ 20 Din dnevno, sorazmerno premoženju ozir. davku. Radi teh skrbitev pa ne sme trpeti bolnišnica kot taka, temveč ona imej prvenstveno mesto v drž. ali banov. proračunu. Bolnišnica bodi čim bolj avtonomna, ona imej zagotovljeno oskrbino za vsakega bolnika neglede na njegovo premoženje. Le potem bo zavod uspeval in se sam po sebi izpopolnjeval.

Jetika je bolezen, ki radi svoje dolgotrajnosti, izgubi delovnih dni, prav lahko in naglo upropasti naše kmetčke domove, če jim na opisani način ne bomo olajšali priložnosti za zdravljenje.

Pravzaprav stojimo v borbi zoper tuberkulozo šele v začetku. Nismo še zajeli ogromne mase kmetkega ljudstva, niti srednjega stanu, niti bolniško nezavarovanega proletarijata. Vsem tem je treba dati priliko in možnost pravočasnega zdravljenja. Prav tako pa nimamo zanje cenjenih bolniških zavodov. Zadržna leta se pri nas — slično po drugih državah — močno propagirajo in ustanavljajo posvetovalne za skrbstvo tuberkuloznih (dispanserji). Prav je tako. Toda z njimi ne pridemo tako dolgo s polnim uspehom naprej, dokler ne bodo hkrati z njimi rasli zadostni bolniški zavodi, vsaj po večjih mestih. Vprašanje nastane: Kakšnim bolniškim zavodom dajmo pri nas prednost? Zakaj ni primerno, da v tem pogledu docela posnemamo druge bogatejše države okrog nas po Evropi? Slovenija s svojim dobrim milijonom pre-

bivalstva ne bo zmogla stroškov izključno za draga zdravilišča v planinskih krajih z dnevnim oskrbnino okrog 70 Din in navzgor. Skoro povsod po naši ožji domovini lahko najdemo primerne kraje za bolniške zavode za pljučno-bolne. Pri nas ni bolj primerne rešitve za izolacijo in zdravljenje tuberkuloznih, kakor bi bile male bolnišnice. (lahko jih imenujemo tudi domove, zdravilišča) blizu večjih mest, s 30 do 120 posteljami. Povsod tam, kjer že obstoji bolnišnica, naj bi se postavil primeren paviljon za pljučno-bolne. Vsak tak dom bi obenem posloval kot poslovalnica (dispanser), isti zdravnik-strokovnjak vodi pod isto streho obe ustanovi.

Le na ta način bi zmogli oskrbne stroške za vse zdravljenja potrebne rojake. Specialna dražja zdravilišča bi naravno ostala ter se še pomnožila, kakor bi pač zahtevale razmere in potrebe. Nekako slično ima urejeno bolniško skrbstvo za tuberkulozne mala Norveška, ki tudi drugače v mnogih ozirih spominja na našo Slovenijo. Ko bi k temu postavili še dvojje večjih zavetišč za težke jetične hiralce, bi bila slika potrebnih boln. zavodov na naši zemlji popolna.

Imejmo ta načrt živo pred očmi! Brigajmo se čim bolj za naše bolne, zlasti tako številne pljučno-bolne!

Pojdimo tačas vsaj za en korak dalje s tem, da za spomenik kralju-vitezu postavimo prvo bolnišnico (dom) za tuberkulozne v Ljubljani. Ko bo do tebe prišla prošnja za prispevek v ta namen, ne zavrnij jo! Bog ve, ali ne hoš še ti ali kdo izmed tvojih bližnjih potreboval nujne pomoči in rešitve v njej!

Mrtev krošnjar na hlevu

Zagonetka zločina na meji

Maribor, 21. nov.

V Gradišču pri Spod. Sv. Kungoti so odkrili danes jutraj zagoneten zločin. Na hlevu posestnika Felserja, v Gradišču št. 22, so našli mrtvega mlajšega moškega, ležečega v krvi. Globoke rane na glavi in vratu so pričale, da je žrtev zločinske roke. Najdba umorjenega neznanca je razburila vsok oloko. Orožniki iz Sv. Kungote so takoj začeli s preiskavo, ki pa dosedaj še ni prinesla pozitivnih uspehov. Ves zločin je zavil v tajno kopreno in dalo se je ugotoviti le, da je bil umorjen krošnjar in da ga je najbrž umoril njegov tovariš, s katerim je prenočil na hlevu. O dogodku smo zvedeli še naslednje podrobnosti:

Sinoči sta prišla v Gradišče dva krošnjarja, ki sta prodajala krtače in razno leseno robo ter govorila med seboj hrvaško. Zaprošila sta posestnika Felserja za prenočišče. Ker so ljudje v obmejnem pasu zelo previdni, jima je Feler šele po daljšem obotavljanju dovolil, da sta šla spat na hlev v seno, zahteval pa je od obeh njune potne izkaznice, ki sta mu jih izročila. Ni pa pogledal imen v izkaznicah, kar sedaj znatno otežuje preiskavo. Tuja sta odšla spet na hlev in domači se niso več za nju zmenili. Zjutraj ob petih pa je prišel eden od krošnjarjev klicat gospodarja Felserja ter zahteval od njega obe izkaznici. Ko ga je Feler vprašal, kje je tovariš,

da ne pride sam po listine, je odgovoril krošnjar: »Umiva se za hlevom in pošilja mene, da mu prinesem izkaznico.« Feler mu je verjel ter izročil obe izkaznici, naka je krošnjar izginil proti hlevu. Vsi so domnevali, da se je pridružil za hlevom tovarišu ter da sta oba odšla naprej. Okoli 11 dopoldne pa so našli na hlevu drugega krošnjarja mrtvega. Imel je več ran na glavi in vratu, ki izvirajo od dolgega in ostrega noža. Krošnjarska košara s krtačami je bila poleg njega, vse žepa pa je imel popolnoma izpraznjene. Ne denarice, ne denarja, nobenega znaka niso našli pri njem, po katerem bi se lahko ugotovilo ime. Neznavec je star okoli 28 let ter oblečen v siromašno, ponošeno obleko. Sedaj se ugiba, ali je padel kot žrtev prepira in maščevanja, ali pa roparskega umora. Očividno ga je zaklal spečega njegov tovariš, ki je prenočil z njim na hlevu. Da bi zabrisal za seboj vse sledove, mu je pobral iz žepa vse, po čemer bi mogli ugotoviti ime mrtvega, ter verjetno tudi denar. Od hišnega gospodarja pa je zjutraj izabil še potno izkaznico umorjenega tovariša ter nato izginil. Morda se je podal čez mejo, ki je v bližini, mogoče, da je pobegnil v notranjost države. Zankrat ni nobenega sledu za njim. Truplo umorjenega pa je danes popoldne preiskala sodna komisija iz Maribora, v kateri so bili preiskovalni sodnik vs. Turato, sodni zdravnik ban. inšp. dr. Jurečko in zapisnikar Tomo Petrovič.

Rudosledi na Muljavi

Muljava, 20. nov.

Zadnji čas so se začeli zanimati za premog na Muljavi tudi že po časopisju. Dasi je to že star »rudnik«, vendar javnost še prav malo ve o početkih tukajšnjega rudolova. Zato naj kot lastnik zemlje, kjer se nahaja sled premoga, in pa kot solastnik sedanjih prostosledov, navedem nekaj podatkov.

Iskanje premoga je pri nas že stara stvar. Že pred kakimi šestdesetimi leti je prvi začel preiskovati ta prostor, ki je kazal sledi premoga, neki trgovec iz Višnjegore. Kako je bilo njegovo pravo ime, mi ni znano in tudi tiste rodovine ni več v Višnji-gori. Po domače so mu rekli pri »Puhu«. G. »Puh« *je kopal kakih 10 m poševno v globino, kakor je šla črna žila v zemljo. Izkopavali so čisto črno tvarino, podobno oglju, kar se še danes pozna po črnih kupih, ki jih je pa seveda že zarasla trava. Ker pa Puh najbrž ni imel izvežbanih delavcev, da bi delo prav vodili, je izkopavanje kmalu opustil.*

Nekaj let pozneje se je zanimala za te sledi premoga neka družba, ki si je tudi oskrbela pravico prostosledov. Na kozolec mojega pokojnega očeta so pribili veliko okroglo desko z nemškimi napisom: »Freischurf 1891—1995. Toda ta družba ni začela z iskanjem, omenjena deska z napisom pa je ostala na kozolecu do lanskega leta.

Leta 1911 sta začela kopati čisto nanovo kakih 10 m pod prvotnim rovom pokojni g. A. Roje iz St. Vida in pokojni g. »Nandez« *iz Višnjegore. Prišla sta v globino kakih 26 m, 15' poševno. Izkopala sta čisto črn material, podoban premogu, ki je sem pa tam po malem zagorel, če so ga vrgli v štedilnik. Žila je bila debela okrog 80 cm. Nekaj izkopane materiala sem dal že takrat kemično pre-*

iskati. Dobil sem odgovor, da so to sledi naj-finejšega premoga, imenovanega intracit. G. Roje in Nandez sta začela kopati jeseni, ko je bilo deževno vreme. Kmalu jima je začela nagajati voda in ker tudi ni sta imela pravega vodstva, sta obupala nad uspehom ter prenehala kopati.

Lansko leto se je v našo bližino priselil upokojeni rudarski paznik g. Kralj, ki je delal po raznih krajih Evrope. G. Kralj, ki je strokovnjak v iskanju in kopanju premoga, trdi, da se morajo v globini gotovo nahajati bogati zasladi premoga. Sedaj ne preostaja drugega, kakor da se iskanje premoga obnovi in končno ugotovi, kaj je na teh domnevah. Za to pa manjka podjetnih mož, ki bi imeli kaj pod palcem in ki bi se jim ne zdelo škoda riskirati nekaj jurjev. Najboljše bi bilo, da bi se lotili tega podjetja domačini in bi v slučaju ugodnega odkritja ostal kapital v domačem kraju.

A. Lampret.

Slovenci v Zagrebu

V prenovljeni cerkvi sv. Roka zopet slovenska služba božja

Zagreb, 20. nov.

V nedeljo, 18. nov. je bil zopet vesel dan za zagrebške Slovence, ko smo se po štirih mesecih zopet zbrali k slov. službi božji in do zadnjega kottička napolnili cerkev sv. Roka. Podružna cerkva sv. Roka, ki spada v župnijo sv. Roka, je stara že skoraj 300 let in je bila že krvavo potrebna popravka, ki je bil letošnje poletje tudi dovršen; sedaj je vsa na novo prebeljena, napeljana je elek-

trika in vsa stavba je dobila novo lice. Tudi zunaj je izdatno popravljena, da je videti prav lična.

V nedeljo ob desetih smo zagrebški Slovenci sprejeli g. Jožeta, ki je naslednik g. Janeza Hladnika. V imenu cerkvenega odbora je izrekel dobrodošlico g. M. Težak, ki nije sv. Blaža, zagrebškemu nadškofu in se je v svojem govoru zahvalil vodstvu žup. ljubljanskemu škofu ter izrekel veselje vseh, da se bomo zopet mogli vsako nedeljo dvakrat zbirati k slovenski božji službi. M. Strukljeva je pozdravila g. Jožeta z lepo deklaracijo in šopkom nageljnov, zastopnica Mar. družbe pa mu je s pozdravom izročila šopek belih krizantem. Nato je bila sv. maša, pri kateri je lepo pel cerkveni pevski zbor pod vodstvom g. Jagodica. Ljudi je bilo toliko, da vsi niti v cerkev niso mogli. Prav tako je bila cerkvena nabita popoldne ob petih pri krščanskem nauku in petih litani-jah, pri katerih je pela vsa cerkev, da je kar grmelo. Priprani smo, da bo cerkva sv. Roka privabila vsako nedeljo več vernikov k sebi. Pridite vsi, da se pri Bogu navžijete moči in zdravja za težke življenjske boje.

★

Naše dijaštvo

Na 24. rednem semestralnem običnem zboru JAKD Danice v Zagrebu je bil izvoljen za zimski semestr sledeči odbor: predsednik cand. phil. Sunčič Viktor, podpredsednik stud. agr. Rous Matija, tajnik stud. agr. Košir Janko, blagajnik stud. agr. Rozman Janez, knjižničar in gospodar cand. agr. Suhadič Joža; revizorja stud. agr. Klisar Matilda in stud. vet. Sekolec Karel.

Bronhi!

Naše zrcalo

Pretekli teden smo brali v naših listih, da nam je država naklonila podporo za zgradbo univerzitetne knjižnice v Ljubljani. V belgrajski »Politiki« *z dne 19. t. m. pa je izšel članek z naslovom: »Da li projekt ljublj. biblioteke odgovara praktičnim potrebam«, s podnaslovom: »Mišljenje g. Vurnika, profesorja univerzitet.«* Ko sem članek prečital, sem si mislil sledeče:

Vemo, da je prof. Plečnik izdelal načrte za biblioteko. Izšle so razglednice z modelom fasad bodoče knjižnice. Vemo tudi, da je 29. aprila t. l. v »Jutru« *izšel članek: »Nov načrt za vseučiliško knjižnico«, s podnaslovom: »Predlog kluba arhitektov na ljubljanski univerzi.«* Beremo pa, da je v »Politiki« *z dne 19. nov. t. l. dobesedno napisano: »Ja sam (torej prof. Vurnik in ne klub arhitektov na ljublj. univerzi. Op. pis.) morao da izradim nov nacrt, koji itd.«* Tudi od tega projekta poznamo le fasade — obleko. Kdor pa hoče v javnosti (toda tudi to je treba ob pravem času) dokazati, da je njegova stvar boljša od konkurenčne, mora to tehtno dokazati.

Hočemo videti tlorise in proračune obeh projektov; Samo fasade ne zadostujejo. Kot absolutni ljublj. oddelka za arhitekturo smo bili Plečnikovi in tudi Vurnikovi učenci. Poznamo napeke obeh. Tudi vrline. Vemo, da je eden eklektik in romantik. Vemo tudi, da je drugi pred nedavnim časom izdatno uporabljal »aplicirano dekoracijo«*; da njegov modernizem ni star. Torej o kakem »diametralnem razlikovanju v shvatanju«* (kakor stoji v »Politiki« *ni govora.*

Vihar v žlici vode.

Konkurenčni razpis za izdelavo načrtov bi skoro gotovo pokazal nekaj spornima projektoma vsaj enakovrednih projektov.

Pa naj bi se že zidalo po kateremkoli projektu; dejstvo je, da bi prišel k nam denar, ki nam Slovincem sicer ni naklonjen. Če pa se bo tako, za nas resna zadeva, reševala v časopisih in ne pred akademskim forumom, se lahko zgodi, da bo država, ki bo postala pozorna, odtegnila s trudom pridobljeni kredit.

Ostali bomo na dilci.

B. K., bivši Ognjiščar.

Nova prosvetna dvorana na Blokah

Bloke, 19. novembra.

Izmed veselih in za naše ubožne razmere srečnih novic je gotovo ta, da imamo sedaj lepo, dovolj veliko in prostorno cerkveno dvorano. Vrtili smo se okrog nje prav dobro leto. Srčna želja vseh dobrih faranov je bila, da bi imeli dvorano za igre, petje, tumburico in še za marsikaj, recimo predavanja, shode, šah itd. Po hudih naporih se nam je posrečilo to misel tudi oživotvoriti. Naša mladina se pripravla na slovesno blagoslovitev in otvoritev dvorane, ki bo dne 25. t. m. ob 2 popoldne. Slovesne večernice z ljudskim petjem bodo ob 1, tako da se bo slovesnost točno ob 2 začela. Blagoslov dvorane bo pred večernico. Velika sv. maša bo ob 9 in ne ob 10, kakor je to običajno. Menimo, da bo ne-le domačim, ampak tudi tujim gostom prav postreženo, tako da se bodo lahke udeležili naše slavnosti tudi od drugod, kjer so prijatelji pravega ljudskega dela za krščansko prosveto. Zato vabimo vse prijatelje — bližnje in daljnjje — na našo farno proslavo otvoritve novega doma, nove postojanke, nove dvorane na naših širom sveta znanih Blokah. Nemogoče nam je vsem našim številnim prijateljem dostaviti vabilo na našo slavnost. Naj bodo pričujoče vrstice vsem, bližnjim in daljnjim, v blagohotno opozorilo na našo slavnost. Smelo trdimo, da smo dali lepim Blokam tudi lep dom, ki ga bodo Bloke vesele — saj je soglasna sodb-a o naši dvorani ta, da je zares izvrstna in za naše primere naravnost izborna. V slučaju skrajno slabega vremena se slavnost preloži na spomlad.

Vsak mesec se rodi v Zagrebu 250 otrok, umre jih pa 38

Poleg tega pa je dognano, da je tudi umrljivost otrok vedno manjša. Pred 10 leti je umrlo v Zagrebu okoli 25% novorojencev! To je v resnici strašno število. Z vsemi sredstvi so to poskušali preprečiti in dosegli, da jih danes umre samo še okrog 15%, kar je še zmerom mnogo. V Slavoniji, kjer so kmetije razmeroma najbogatše, je umrljivost najvišja, t. j. od 20 do 27%! V Osijeku

Preteklo nedeljo popoldne so bili obiskovalci zagrebškega zoološkega vrta v Maksimirju priče zanimivega in poučnega dogodka. Vrt je obiskal s svojo družino tudi bančni uradnik E. Š. Ogledovali so si kletko za kletko in se tako približali tudi medvedom. Tam se je bančni uradnik preveč približal kletki; ne slutiti, da je to nevarno, se je nagnil nekoliko naprej, v istem hipu pa je neka gospodična iz njegove družbe zamahnila s rokavicami proti medvedu, ki je bil v bližini. Medved je s neverjetno hitrostjo priiskočil, pomolil svojo taco skozi rešetko in pograbil s glave bančnega uradnika klobuk ter ga povlekel v kletko. Medved je prijel klobuk, ki je bil takozvani pol-cilinder, s obema prednjima tacama in ga začel pomerjati na svojo glavo. Ker mu ni bil prav — očitno je bil premajhen — ga je vrgel na tla in ga začel s tacami tlačiti. Končno ga je po-

Charles Perrault, Contes de Fées. Te dni je izšla v zbirki »Klasična dela«, ki jo izdaja zveza društev »Sola in dom« v Ljubljani, zbirka francoskih pravilic z omenjenim naslovom, ki jo je priredil dr. Stanko Leben. Urednik francoskega dela teh izdaj (napovedane so za bližnjo bodočnost še tri, in sicer: Molière Le bourgeois gentilhomme, Stahli, Marocessia in A. Daudet, Le petit Chose). Od 8 Perraultjevih pravilic je podanih tu 5 najbolj znanih in izvirnem besedilu s francoskim komentarjem: knjižica je namreč namenjena predvsem potrebam franc. pouka v srednji šoli v 4. ali 5. razredu. V uvodu dobite še podatke o življenju in delovanju avtorja, na koncu opombe k tež-

Podobno statistiko, ki je do danes uvedena že v 30 evropskih in v 6 ameriških državah, sestavljajo tudi v Beogradu. Zanimalo bi nas, do kakšnih rezultatov bodo prišli v Beogradu. Najbolj pa bi nas zanimalo, ali se kaj podobnega vrši tudi v naši beli Ljubljani in kaj bo tam rekla statistika! Kakšne so v tem oziru ljubljanske socialne in moralne razmere!

— Reševanje ponesrečenih planincev pod Kamniškim sedlom. Savinjska podružnica SPD poroča: V poročilih o reševanju planincev, ki so jih našli pod steno Kamniškega sedla, so nekatere pomote glede krajevnih nazivov, ki jih je treba popraviti. Pravilni

Mentor št. 3. Ne samo dijaki, katerim je list v prvi vrsti namenjen, tudi odrasli čitatelji »Mentorja« se ob vsaki novi številki tega simpatičnega lista, ki mu je dr. Joža Lovrenčič skrbno urednik, iskreno razveselijo. Najnovejša številka prinaša na uvodnem mestu poslanico bana dr. Marušića jugoslovanski mladini, potem pa nadaljevanje sijajnega dela dr. Tihomirja Totha: »Cista mladost!«, J. D. posveča lep članek jubilaritu Ksaverju Mešku, Janko Malakar priobčuje nadaljevanje svoje dramatične »Povesti o izgubljeni Martii, I. B. piše izredno zanimivo poglavje o »Sjubijskih Alpah«, v »Obzorniku« pa čitatmo ocene novih knjig, vzpodbudne »Pomenke« ter se ustavimo še pri zankah in ugankah. Za objavo je izbral urednik pesmi Freda Bralle-a: Večer, Sfinksa; Preden... in Jelka Erzena: Zvijenje. — Priporočamo »Mentorja«, ki ima že slavno tradicijo in kljub mnogim oviram sodanega časa lepo raste in napreduje.

— Lepa hoja in siguran nastop dasta sklepati na popolnoma zdrave noge. Kako se ohrani noga zdrava in kako se lahko prepreči vsaka nožna bolezen, o tem se je že veliko razpravljalo. Najbolji učinkujoče sredstvo za ohranitev zdravih in lepih nog je pa brez dvoma primeren vložek v čevlju. Seveda je pa potrebno, da se že otrokom v zgodnji mladosti da v čevlju vložek, da ostane koža vedno mehka in čista, ker ravno notranji podplat čevlja najbolj škoduje nogi. Notranji podplat ne more biti popolnoma izravnani, zato se pri ljudeh, ki nimajo vložka v čevlju, najpreje oglasijo razna obolenja, kakor odtiščanci, kurja očesa, žulji, mehurji, trda koža in potenje nog, kar je pač ena najbolj nevarnih bolezní nog. Preprečite vse to že pri otrokih. Vložek vsrkava vso vlago in znoj, nore so torej vedno suhe in tople. Nastete bolezní na nogah izginejo! Sečasa, hoja je zopet elastična sveža in bolečine ne čutite več. Seveda se pa mora vložek menjati vsak dan. Malenkostni izdatke za vložek vam prihrani mnogo več na čevljih in nogavicah, a v glavnem pa vpliva na nogo kot pomirjevalno sredstvo. Vložki se izdelujejo že nad 100 let v raznih tovarnah, a na visku v pogledu higijene in izdelave so pa vložki SETA.

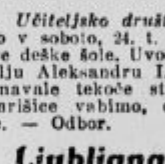
Programi Radio Ljubljana:

Drugi programi:

— Ko se začno cevi poapnjevati, deluje uporaba naravne »Franz Josefove« grenčice na redno izpraznjenje črevesa in zmanjša visok naval krvi.

v našem podlistku

?

Novo mesto

Maščevanje ali kaj. Pred dnevi je šel Mihalj Kastrave, doma iz Breške vasi pri St. Jerneju, ki je pred kratkim prišel iz Amerike, na obisk k nekemu svojemu sorodniku v Gadovo peč. Blizini vasi Zabjek pa so bili nanj naenkrat odani 4 streli, o katerih ne ve, od koga izvirajo. Zadet je bil Kastrave v roko in nogo. Moral je v bolnišnico Usmiljenih bratov v Kandiji.

Slavni športniki v slavi in pozabi

Kakor dobljeno, tako zgubljeno

Kakor sledi iz naslednjega, sport vendar le ni tako zgolj idealna zadeva, kakor sportni ideologi povdarjajo. Poznamo namreč celo vrsto milijonarjev, ki so si svoje premoženje pridobili s sportom. Toda večina teh svojih s pestjo in nogo pridobljeni milijonov ni znala ohraniti. Naj sledi nekaj zgledov:

Svetovni mojster Rosenbloom je v New Yorku najel avto, da se odpelje k pogajanju, ki naj dobi pogoje in ceno novega boja. Ko je izstopil in hotel plačati, se je zelo začudil, ko je v šoferju spoznal svojega slovečega prednika Paula Berlenbacha, ki je pred nekaj leti bil tako sloveč bokser, kakor Jack Dempsey. Ta Berlenbach je bil dolarški milijonar. Svoje milijone si je bil zaslužil z boksanjem. Ko pa se je umaknil iz bokserke arene, ker je uvidel, da ni več kos mlajšim močom, so se tudi njegovi milijoni umaknili od njega. Mož je znal namreč čudovito dobro upravljati. 120 oblek je imel vedno na razpolago, pa še to mu je bilo premalo. Hvalil se je, da ima več ovrtnic, kakor pa angleški prestolonaslednik. Za svoje prijatelje, katerih ima taka sportna veličina vedno dovolj, je moral povsod plačevati. Ko mu je boksanje nehalo nositi milijone, je bilo konec njegovega bogastva. Zavedel se je še pravočasno, da si je z ostankom svojih milijonov kupil avtomobil, s katerim sedaj kot šofer prevaža druge milijonarje.

Bokserji sploh mnogo zaslužijo. Nekdanji svetovni mojster v težki kategoriji, zamorec Jack Johnson je tudi napravil vse, kar si je zaslužil. Danes je star že okrog 50 let in mora nastopati za smešno odškodnino na raznih varietetih, da ga mlajši resnični ali pa samo dozdevni bokserji lahko po mili volji bijejo v veliko veselje občinstva.

Nekdanji nemški mojster Kurt Prenzel je na višku svoje slave in bogastva poročil filmsko zvezdo Fern Andro. Kot novoporočenca sta odpotovala v Hollywood, kjer sta nepopisno zapravljala. Ko je nastopil svojo pot zvočni film, je tudi zvezda Fern Andra ugasnila. Sedaj sta se oba postarala in nekdanji mojster je sedaj ubog šofer v Chicagi. Nemški bokser Hans Breitensträter je bil včasih tako bogat, da je imel svojo vilo, lasten avto in luksuzno ladjo. Danes pa je majhen posredovalec za prirejanje bokserskih dvobojev in rokoborbo ter od tega pičlega zaslužka živi.

Sloveči svetovni bokserji mojster Francoz Georges Carpentier je slovel za najbolj inteligentnega bokserja. V Ameriki si je pridobil milijonsko premoženje. Ko je bilo konec njegovega boksa, je s tem premoženjem ustanovil tovarno za izdelovanje aluminijeve posode. Ta tovarna pa je propadla in z njo Carpentierjevo premoženje. Nato se je moral dolgo časa preživljati kot odrskega pevec na Angleškem, odkoder pa so ga sedaj odslavili, ker njegovo ime ne vleče več. Sedaj, pri 40 letih, kar za bokserja pomeni že starost, si mora zopet z boksanjem služiti svoj kruh. Nekdo že ga je usmilil in ga najel za film, kjer nastopa kot bokser.

Edini, ki je imel srečo, da si je ohranil svoje milijone, je nekdanji svetovni mojster, ki je premagal Dempseyja, to je Genre Tunney. Ta je bil, preden je postal bokser, visokošolec. Ima hladen

razum in velik pogum. Zato je odstopil od boksa takrat, ko ga je še vse veselilo. Srečno je rešil svoje milijone in se je posvetil učenjskemu poklicu.

Tudi tenis je Suzani Lenglen prinesel veliko bogastvo. Dokler je nastopala kot amaterka, si je pridobila velikansko premoženje. Ko pa jo je premagala Američanka Helen Wills, je Suzana postala profesionalka. Sedaj, ko je za vsak nastop dobila določeno plačo, ni bila več zanimiva in sportno občinstvo se je je naveličalo. Zato je morala izginiti v pozabo. Sedaj si služi svoj kruh kot prodajalka pri neki modistki.

Med kolesarji je bil najbolj sloveč Walter Rütt, ki je zmagoval v nešteti kolesarskih dirkah v Evropi in Ameriki. Za svoje nastope je prejemal ogromne honorarje. Ko se je umaknil kolesarskemu sportu, je imel veliko premoženje, da si je lahko napravil lastno dirkališče, katero je nosilo

njegovo ime. Toda dirkališče je zgorelo in z njim tudi Rüttovo premoženje.

Tudi nogomet je mnogokrat pripomogel do velikega premoženja. Znano je ime slovečega avstrijskega vratarja Pekarne, kateri je nastopal pred vojsko. Njegovo ime je po vsem svetu tako slovelo, da ga je škotski mojsterski klub Glasgow za veliko plačo najel. Danes pa Pekarna živi na Dunaju na pol telesa ohromel in v največji bedi. Nekdaj sloveči centerhalf pri dunajskem Rapidu hira v hiralnici. Njegov tovariš Uridil, ki je bil včasih na Dunaju najbolj sloveča sportna prikažen, pa si služi kruh kot trener majhnega podeželskega moštva na Holandskem.

Najbolj sloveči jezelec na Angleškem Ted Sloan je pred kratkim umrl v ubožnici. Iznasel je poseben način jejenja pri dirkah, kar mu je prineslo ogromno premoženje, katero pa je pogljal tako, da je ubožnica bila njegovo zadnje zatočišče.

Mednarodna razstava letal v Parizu je bila odprta te dni. Na slovesen način jo je odprl sam predsednik francoske republike Lebrun. Na razstavo so poslane svoje letalske izdelke vse kulturne države. Razstavljeni so prometna in bojna letala vseh vrst. Na sliki vidimo orjaško francosko bombno letalo, katero predsednik pravkar ogleduje.

Skrivnostna najdba na samotnem otoku

Žalostna smrt dveh nemških Robinzonov

Iz Los Angelesa v Ameriki poročajo, da je ribiški parnik »Santo Amaro« pri obrežju malega otoka Marchina našel prazno jadrnico. To se je ribičem zdelo sumljivo in so začeli iskati, kje bi našli posadko zapuščene jadrnice. Po daljšem iskanju so mornarji na otoku našli mrtvi trupli nekega moškega in neznane ženske. Glava moškega mrtliča je bila pokrita s prtičem, kar bi pomenilo, da je on prej umrl, kakor ona, ki je mrtvemu pokrila obraz. Po natančnejši preiskavi so se ribiči prepričali, da sta oba umrla od žeje. Otok je namreč brez pitne vode. Posode obeh so bile brez kapljice vode.

Pri moškem so našli nemški potni list na ime Alfred Rudolf Lorenz, zraven pa francosko izkaznico. Tudi potni list je bil vidiran v Parizu. To bi pomenilo, da se je Lorenz pred odhodom iz Evrope mudil v Parizu. Ženska pa pri sebi ni imela nobenih izkazil. Pač pa so našli pod neko posodo zagreben šop pisem, naslovljenih na ime gospe Margarete Wittmer. Iz tega bi sledilo, da se najdenka tako piše in da je svoja pisma pred žalostno smrtjo zagrebla pod bližnjo skalo.

Istovrstno pa poročajo iz Guayakila v Ekvadorju, da tamkaj pogrešajo dva Nemca: Rolfa Blomberga in Martina Foeglja. Ta dva sta odšla na izlet na otočje Galapagos, a se doslej še nista vrnila. Obenem poročajo, da na otoku Santa Maria pogrešajo nemško baronico Wagner-Wehrborn in njenega spremljevalca. Zato sedaj točno ne vedo, kdo sta najdena mrtliča. — Otok Santa Maria in

otok Marchina, kjer so našli oba mrtliča, spadata k otočju Galapagos. To otočje je blizu Ekvadorja.

Ta tragedija zadeva brez dvoma dvojico iz tiste skupine nemških Robinzonov, kateri se zadnja leta selijo v širni svet, da uidejo civilizaciji. Na otoku Santa Maria živi tudi znani nemški Robinzon dr. Friderik Ritter, kateri se je s svojo prijateljico Doro Karwin pred civilizacijo zatekel v samoto, kjer oba posnemata Robinzona. Za tema dvema je šlo v te kraje še več drugih življenja in kulture stih Nemcev. Dvojico izmed teh je sedaj zadela ta žalostna smrt.

S srbežem na demonstrante

Ne moremo reči ali je res ali izmišljotina, kar te dni poročajo o policiji v San Franciscu, da je s srbežem naskočila uporne demonstrante. Pristaniški delavci so namreč priredili neko demonstracijo. Ko je prišla policija, se niso hoteli umakniti, ampak so kar udarili po stražnikih. Policija jih je zlepa posvarila, naj mirujejo, a ni nič pomagalo. Zato je začela metati nekatere ročne granate, ki so se s pokom razletele. V njih pa ni bilo morilnih izstrelkov, tudi ne plinov za solzenje, marveč le prašek, ki na koži povzroča strašno erbečico. Ko se je ta prašek iz granat usul na demonstrante, so ti nekaj časa debelo gledali, kmalu pa so začeli bežati. Že nekaj sekund potem so se cele grude demonstrantov valjale po tleh in se praskale, tako je ušinkoval tisti prašek. S tem je policija poskusila, ali bi se ne dal tak prašek sploh uvesti.

Najbogatejši bodoči prestolonaslednik. Na sliki vidimo ženo prestolonaslednika Sahiba-Zada-Azama Jaba iz Hajderabada v Indiji. V rokah drži svojega najstarejšega sinčka, ki bo bodoči prestolonaslednik. Stari oče tega fantka je Nizam v Hajderabadu in je najmočnejši ter najbogatejši knez v Indiji.

Po zraku za ženinom na knežji prestol

Iz Kopenhagena poročajo o mladi Danki Lili Nielsen, ki je v letalu preletela pol sveta, da bi čim brž prišla k svojemu bogatemu ženinu malajskemu knezu, ki čaka, da zasede prestol svojega očeta. Mlada gospodična Lili, ki ima njen oče mizararsko delavnico, se je šolala na Angleškem. Tu se je seznanila s svojim sošolcem, ki je bil slučajno princ Ozair, sin prestolonaslednika malajske države Kedah v Zadnji Indiji. Mlada dva bi se rada vzela, toda njegov oče kajpada ni mogel vzeti za sinah mizarjeve hčerke. Ločiti sta se morala. Vendar sta si pa vedno dopisovala. Pred nekaj dnevi pa je njen princ poslal naročilo, naj po najkrajši in najbolj nagli poti pride v njegovo domovino. Oče-prestolonaslednik mu je medtem umrl in stari vladajoči sultan je zadovoljen, če bo novi prestolonaslednik vzel za ženo evropsko nevesto. Gospodični Lili se je zdelo, da bi ladja predolgo vozila v Zadnjo Indijo. Zato je z letalom odletela iz Kopenhagena v Amsterdam, odtod pa po novi zračni črti z letalom na Malako, kjer jo je njen princ, kateri bo v kratkem stopil na prestol, sprejel z vsem orientalskim sijajem. Takoj nato sta se poročila. Vozni listek za letalo iz Kopenhagena do Alorsteru na Malaki je veljal 4000 danaških kron, kar pa je malenkost za mlado Danko, ki bo postala najbogatejša kneginja Zadnje Indije.

»Torej si šel med slikarje. Ali si že kaj prodal?«
»Da. Ze. Svojo novo obleko in vse pohištvo.«

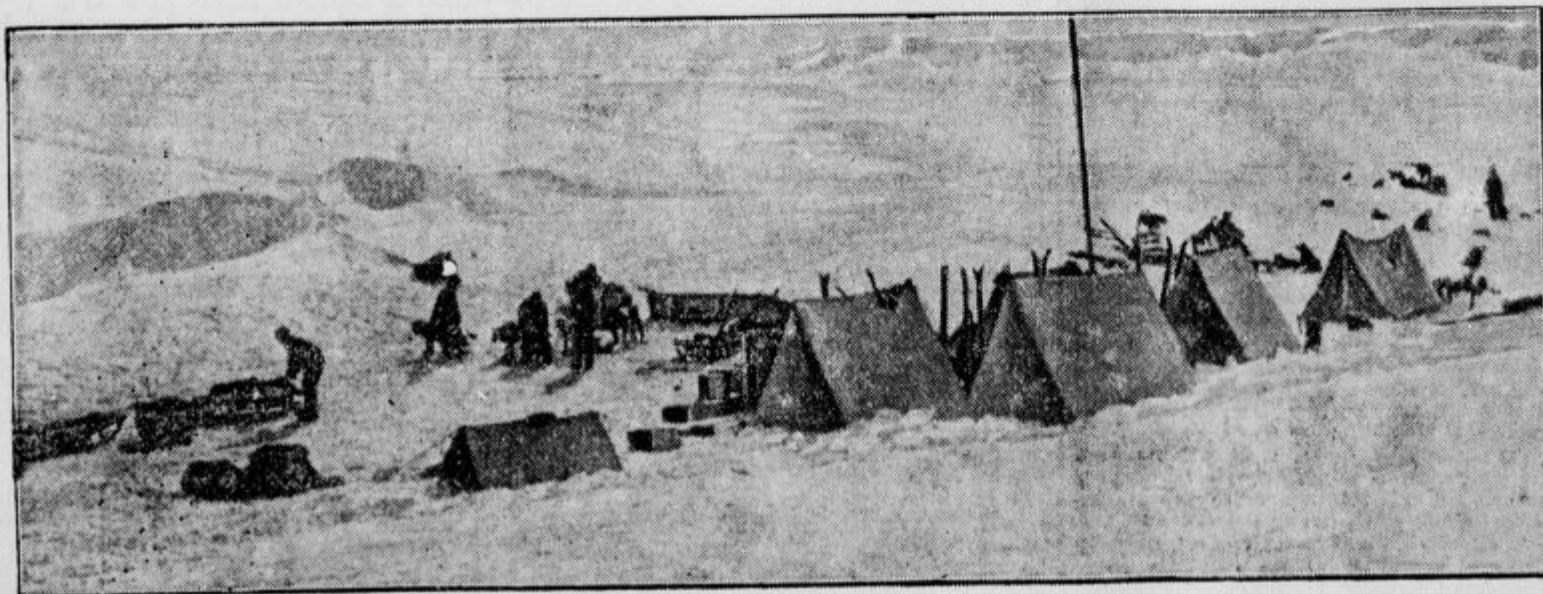
Mrlič potuje z železnico

Neka družina iz Gabrova blizu Sofije je potovala v Sofijo. Tu pa je enega izmed njih v malem hotelu zadela kap. Prestrašeni sorodniki so bili sedaj v skrbeh, kako bodo mrtliča spravili v Gabrov, ne da bi to preveč stalo. Naredili so imeniten načrt, ki pa se je slabo obnesel. Sorodniškovo smrt so enostavno prikrili. Ko so odhajali na postajo, da bi se odpeljali z vlakom domov, sta dva zgrabila mrtvega sorodnika pod pazduho in ga vlekla s seboj. Na vprašanje mimoidoših, zakaj moža tako vlačijo s seboj, so odgovorili, da je revež tako pijan, da ga ne nosijo noge. Na postaji so za mrtliča vzeli listek I. razreda, kjer se navadno vozi malec potnikov. Zvlekli so ga v I. razred, posadili v kot, mu potisnili klobuk čez oči, kakor da bi spal, vozni listek pa vtaknili za klobuk, da bi sprevednik takoj vedel kako in kaj. Sami so se pa naglo umaknili v III. razred. Malo pred postajo Gabrov pa sta dva sorodnika zopet prišla v kupe po mrtliča. V kupeju sta našla drugega potnika, svojega sorodnika pa ne. Zbrala sta ves pogum in vprašala, kje je ostal oni gospod, ki je tamle v kotu sedel. Tuji potnik pa jima je odgovoril, da se je oni gospod zelo nedostojno vedel, da na nobeno vprašanje ni hotel dati odgovora in da je na zadnji postaji hvalabogu izstopil. Ko je vlak privozil v Gabrov, so sorodniki naglo odšli domov, da bi ne imeli opravka s policijo. Toda drugi dan so že dobili od policije povabilo, naj se zgleda tam. Na policiji so jim povedali, da so na železniškem tiru njihovega sorodnika našli mrtvega. Policija je iskala »morilca«. Sedaj so sorodniki morali povedati kako in kaj. Tedaj je policija poskušala tudi tistega potnika, ki se je vozil z mrtičem v I. razredu. Ko so ga zaslišali, je povedal, da se je vozil skupaj z nekim potnikom, ki je bil nedostopen za vsak razgovor. Ko je na neki postaji vlak naglo ustavil, je mrtič potnik omahnil naprej in padel. Ko ga je hotel dvigniti, je videl, da je oni mrtve. Ker se je bal, da bi mu kdo ne očital, da ga je on umoril, je mrtvo truplo vrgel skozi okno na železniški tir. To ga je tako razburilo, da je moral takoj teči v postajo.

Iznajditelj »tihega strela« je avstrijski inženjer-stotnik Heinz Hochstätter. Iznasel je kemično-tehnično pripravo, ki uniči vsak pok pri strelu iz puške ali samokresa, ne da bi pri tem trpela sila oddanega strela. Ta iznajdba seveda zelo zanima vojaške kroge. — Kakor slišimo, je pred kratkim tudi neki slovenski inženjer iznašel podobno pripravo. Ni nam pa znano, ali jo je dal že patentirati.

Taborišče ob Južnem tečaju

S tega taborišča je te dni na svojem letalu odletel admiral Byrd v spremstvu štirih sodelavcev čez ledeno ozemlje Južnega tečaja. To taborišče se imenuje »Mala Amerika«. Postavil ga je Byrd že v prejšnjih letih, ko je prvič skušal prodreti do Južnega tečaja. Sedaj si ga je vnovič zbral za izhodišče. Kakor smo poročali, je v svojem sedemurnem letu čez ozemlje Južnega tečaja dosegel, da ga velik moreški preliv deli na dva dela.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; žentlovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonoske 3 mm visoka petlinna vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobne

Sposobnega potnika
električne stroke, iščemo. Fiksni in provizija. — Prednost poznavalcem radio aparatov. Avto na razpolago. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Slovenija« 13197. (b)

Sobarico
sprejme hotel »Novi svet« v Mariboru, Jurčičeva ul. Službo je nastopiti takoj.

Stanovanja

ODDAJO:
Dvosobno stanovanje prvo nadstropje, se odda mirni stranki takoj ali s 1. decembrom. — Moste, Zaloška cesta 1. (č)

Posrestva

Droben oglas v »Slovenca«
posrestvo ti hitro prodaja; če že ne z gotovim denarjem, pa kupca ti s knjižico da.

Mlin in žaga
s posrestvom, na prometnem kraju, pri Sošanju, blizu železniške postaje, ugodno napredaj. Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 13229. (p)

Čitajte in širite »Slovenca«

Stavbna parcela
krasna, za artilerijsko vojašnico v Ljubljani, najlepša lega, se prodaja izredno poceni proti takojšnjemu plačilu v gotovini. Poizve se: »Edinost«, Dalmatinova 11. (p)

Prinesite

rabljenega igrača, da jih pokupi svet Miklavž za pridne otroke. Triciklji, otroške smuče, linolej preproge za hodnik itd. »Prilika«, Kersnikova 7, dohod iz Gospodarske k.

Razno

Vsakomur brezplačno

se pošlje od Ministr. nar. zdravja pod Sp. br. 611 od 21. IV. 1933 reg. pošt. knjižica št. 15 o zdravljenju vseh vrst ran, krast, lišajev, turon in drugih kožnih bolezni s pomočjo preizkušene zdravila »Fitonin«. Pišite karto na »Fitonin«, dr. z. o. z., Zagreb 1-78.

Širite »Slovenca«!

Trgovci, obrtniki,
gospodinj! Radi izpraznite zaloge prodajam iz skladišča po najnižjih cenah razno kuhinjsko posodo, orodje itd. V račun vzamem tudi hranil. knjižice Kmetijske posojilnice ter Ljudske posojilnice za polno vrednost. Ne zamudite ugodne prilike. Stan. Florjančič, železnina, Resljeva cesta 3. (Vhod skozi dvorišče.) (l)

Volna, svila, bombaž
stalno v bogati izbiri v vseh vrstah — za strojno pletenje in ročna dela po znižanih cenah pri tvrdki Karl Prelog, Ljubljana — Židovska ul. in Stari trg.

Plošče - gramofone
izposojamo, zamenjamo, prodajamo in kupujemo. »ELEKTROTON« LJUBLJANA Tavcarjeva ulica 3

Lokomobila

Assmann Stoeckler iz l. 1930, enocilind. pregreto-parno, 26—38 KS, 13 m³ kur. ploskve, malo rabljena, ter generator 65 kw, vsled priključka na daljnovod - ugodno prodam. Ponudbe pod »Lokomobila« št. 13198 upr. »Slovenca«. (l)

PREMOG
KARBOPAKETE
DRVA, KOKS nudi
Pogačnik
Bohoričeva ulica št. 5.

Auto-motor

Avto »Fiat«
522 berlina, 4 sedežni, nov - ugodno prodam proti knjižici Kmetijske posojilnice. Naslov v upr. »Sl.« pod št. 13236. (f)

Objave

Preklicil

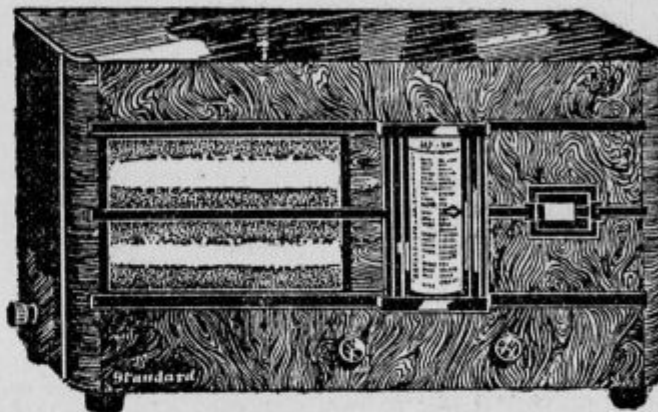
Podpisani Sovine Andrej, vlakovodja v Ljubljani — preklicujem in obžalujem, da sem o gđ. Šmalc Ivanki, trgovki v Ljubljani, Marjin trg št. 1, govoril, da so jo peljali v Glavnjačo. Za to kleveto nisem imel niti najmanjše osnove in jo zaradi tega preklicujem in obžalujem ter se gđ. Šmalc Ivanki zahvaljujem, da je odstopila od kazenske tožbe. — V Ljubljani, 20. 11. 1934. Sovine Andrej. (o)

NAJLEPŠA MIKLAVŽEVA DARILA

KAKOR: križe in zraven pripadajoče svečnike najnovejše moderne oblike, lepe kipe, slike, podobice, krasne okvirčke za fotografije in razglednice, albume za razglednice in fotografije, spominske knjige, fin in eleganten pisemski papir v blokih in mapah, vse šolske potrebščine, slikanice za deco in druga primerna darila Vam po konkurenčnih cenah nudi

Podruž. Jugosl. knjigarne
H. NIČMAN, Ljubljana, Kopitarjeva ul. 2

STANDARD SUPER 35

Za ta STRADIVARIUS med radijskimi aparati se navdušujejo zlasti glasbeniki.

Razkošen in moderen po zunanosti, a tehnično dovršen. — Sprejemalec kratkih, srednjih in dolgih valov od 20—2000 m.

RADIO, reg. z. z. o. z.
v Ljubljani - Miklošičeva cesta 7

Denar

Telefon 38-10
Posredujem
denar na
hranilne knjižice
vseh denarnih zavodov.
Rudolf Zore, Ljubljana,
Gledališka ulica 12. (d)

Kupimo

Hrastove plohe
5 do 6 cm, lepe, popolnoma suhe, kupi A. Pavlin, Podbrezje - Podnart, Gorenjsko. (k)

Vsakovrstno
zlato kupuje
po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3.

Kdo izmed staršev

trgovcev bi menjal za par mesecev v svrhu strokovnega znanja svojega sina ali hčera, izučnega v trgovini mešanega blaga, za isto moč v trgovino na deželo. Cenjene ponudbe upravi »Slov.« pod »Sprememba« 13232.

Prodamo

Sobna kredenca
in toaletno ogledalo - se takoj prodaja. Poizve se: Verovškova 12, Sp. Šiška.

Mesto dragih

inozemskih grenčic uživajte pri boleznih želodca, črevesja, jeter, ledvic, žolča, hemeroidov, skleroze — odlično delujoče ceneno, domačo, naravno Jordan grenčico. Dieta ni potrebna. Daljše uživanje neškodljivo.

Cele orehe in jedrca

nudi najceneje
Sever & Komp., Ljubljana

Prodaja premičnin

določena za dne 22., 23. in 24. t. m. na Tratah, ki je bila objavljena v »Slovenca«, »Jutru« in »Večerniku« - se preloži na poznejše. Dan prodajo se bo objavil v zgoraj navedenih listih. — Okrajna hranilnica Sv. Lenart. (o)

Pazite na svoje zdravje in na svojo obutev!
Furisti, lovci, smučarji in vsi oni, ki imajo bodisi poklicno, bodisi v zabavo opravila v vinu nem terenu ali v »negu« naj uporabljajo mazilo HEVEAX, za katero jamčemo, da napravi vsako obutev nepremotljivo. — Dobiti jo je v vseh specialnih trgovinah ali pri glavnem založniku: Lekarna Mr. M. Leustek, Ljubljana, Resljeva cesta 1.

PREHODNA DEKLŠKA DOBA JE MED 12. IN 17. LETOM.

To je doba, ko mora imeti vsako dekle fako in zdravo kri, močne in zdrave živce in izboren tek. To daje »Energina« za tačanje krvi, živcev in teka

»Energina« se dobi v vseh lekarnah, polilitska steklenica 35 Din.

Reg. S. br. 4787/32

ZAHVALA. Najpristrčneje se zahvaljujemo za mnogoštevilne dokaze iskrenega sočutja, ki smo jih prejeli usno in pismeno ob bridki izgubi naše nepozabne soproge in tete, gospe

Marije Kopač roj. Lenarčič

ter za poklonjeno cvetje in vence. Posebno se zahvaljujemo gospodu primariju dr. Breclju za takojšnjo zdravniško pomoč, tako tudi preč. g. dr. p. Romanu Tomincu za podeljeno duhovno tolažbo ob zadnji uri, pevskemu zboru Kat. Rok. društva za ginljive žalostinke, vsem zastopnikom raznih društev in zadrug, tako tudi vsem, ki so naši dragi rajni izkazali čast na njeni zadnji poti k večnemu počitku.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v župni cerkvi Mar. Oznanjenja v Ljubljani, in sicer sedmima 22. t. m. ob 7½ jutraj.

Ljubljana, dne 21. novembra 1934.

Jernej Kopač, soprog, rodbina dr. Česnikova in ostalo sorodstvo.

Zakoni v rdečem viharju

Dnevnik ruske žene

Pridružil se nam je znan jurist, ki je dobil ukaz, da potuje v Moskvo in je tega zelo vesel. Seveda ne sluti, da smo izgnani; kramlja veselo, brez prestanka, in pripoveduje sovjetske anekdote, ki so že davno vsem znane. Pripoveduje o Lloyd Georgeu, da je na konferenci v Rapallu potegnil iz žepa zlato dozo za cigare; na njej je bil napis: »Lloyd Georgeu — poklonili angleški delavci«, in potem je tudi Čičerina ponosno pokazal svojo zlato, z briljanti okrašeno dozo, ki so bile v njo vrezane besede: »Savi Morozovu (znan ljudomil veleindustrijalec iz predvojne čase) — poklonili njegovi delavci. Jurist, ki je že nekoliko preveč pil, stresla anekdote iz rokava in nam je hotel ravno pojasniti, zakaj sedaj v Moskvi tako smrdi in je tako umazano, kar zazvonil zvonec; naš vlak prihaja. Mrzlo je; deček mi visi na vratu in kriči na vse glas. Tri rdeče luči na stroju postajajo vedno večje, vlak se polagoma ustavi. Mnogič planejo k vratom, strašansko prerivanje nastane. Nekdo kliče miličnika, ker mu je bil ukraden jermas, ženske jočejo, moški pečujejo. S trudom pridemo v vagon in posreči se nam pridobiti dve spalni polici, eno zgornjo, drugo spodnjo. Zvonec zazvonil v drugo. Začelo se postavlja.

Ne pozabi svojega dedka reče oče otroku, ki mlo joče in ga objemlje z malimi rokami. Oče poljubi mene in Otmarja; ne govori nič več; ne enega glasu ni več iz njegovih ust.

Jokaje in molče se poslovi tudi Irina. Vsi čutimo, da je slovo za vedno, za vse življenje...

Mati se vozi z nami, spremlja nas do Moskve. Med vso vožnjo, na vsaki postaji se bojimo, da ne bi prišli po nas in nas zaprli. Z materjo niva epali tri noči, le Otmar in otrok eta mirna.

V Moskvi tekamo po cele ure po mestu in ne moremo najti sobe. Prenočiti moramo na kolodvoru v nesnažni čakalnici. Šele drugi dan dobimo sobo z eno samo posteljo, brez posteljnine, za deset zlatih rubljev na dan.

Mati ostane z otrokom tam, jaz in Otmar pa letava po mestu od gosposke do gosposke, pa ne moreva zvedeti niti toliko, zakaj so naju izgnali; celo tega ni mogoče dognati, kdo je prav za prav odredil izgon. Nihče ničesar ne ve, povsod pravijo, da mora biti nesporazumljenje.

Končno greva na Lubjanko v GPU, na oddelke za tujce. Uradnik nama reče, da o najinem izgonu ondi nič ne vedo, naredba da je morala priti od gosposke v R. Nihče ničesar ne ve; v centrali pravijo, da prihaja iz province, v provinci pa, da je prišla iz centrale. Ko sem vprašala uradnika, kaj naj storiva, je odgovoril:

»Očividna pomota, toda v potnem listu je opomba, da eta izgnana, in če vas po določenem dnevu še zalotijo v USSR, vaju zaprolo«

Otmar se je obrnil na svoje poslaništvo, da bi vsaj tam zvedel vzrok najinega izгона. Nekaj dni so telefonirali vsem, telefonirali tja, toda uspeh je bil leti: Nihče ni vedel ničesar.

Prišel je dan odhoda. Mati nas je spremljala na kolodvor. Strašno je trpela zadnje tedne; podobna je bila senči, obraz ji je bil bled in oči nabrekli od neprestanega jokanja. Jaz nisem več jokala, nobene solze nisem imela več. Morala sem biti moč-

na. Zaloet ob slovesu mi je strla srce, vendar sem imela samo eno misel: Proč iz Rusije, proč čim prej!

V tretje zazvonil. Mati nas je poljubila. Dolgo se ni mogla odtrgati od mene.

»Zadnjikrat te vidim, hčerkica, draga moja,« je šepetala. »Srce mi natančno sluti, da se ne vidiva nikoli več! Nikoli!«

Vlak se je začel premikati; otrok glasno zaveka.

»Zakaj babica ne gre z nami? Z nami mora! Ne sme ostati sama na kolodvoru, saj se izgubi!« je kričal in iztegoval roke proti ljubi babuški.

Vlak je vozil hitreje in hitreje; mati je tekla ob vlaku in dvigala roke k nam. Nerodno je stopala v dolgim kožuhi. Tedaj se spotakne in pade...

Vrgla sem se na klop in si zakrila obraz z rokami. Toda jokati nisem mogla več.

Na obmejni postaji so nas preiskovali dve uri. Vse, kar je bilo pisanega, vse listine so nama odvzeli. S težavo sem si izprosil rojstni list najinega otroka in najin poročni list. Ko je bila preiskava končana, mi je vrnila velika, blede ženska, ki jo je izvršila, listino, ki potrjuje, da sem dovršila vseučilške študije.

»Za spomin!« je rekla in porogljiv usmev ji je obkrožil usta.

Smeli smo se vrniti v naš vlak. Bilo ga je samo še en voz in razen nekega perzijskega trgovca s preprogami smo bili mi edini popotniki. Nekaj rdečih vojakov je stopilo na nogalnike in vlak se je počasi začel premikati.

Prišli smo do meje. Povsod sneg, debel sneg, le tu in tam so molila iz njega nizka drevesa in

utrdbne iz bodeče žice. Zagledali smo velika, z rdečimi zastavicami okrašena vrata z napisom: »Proletarci vseh dežel, združite se!« Vlak je vozil vedno počasneje, in ko je došel do obmejnih kolov, so poskakali rdeči vojaki z nogalniki in nekaj metrov dalje so poljski vojaki zavzeli njihova mesta. Za vedno sem zapustila svojo domovino, za vedno so se zaprla za menoj vrata Rusije; in vendar prvi moj občutek ni bila žalost, ampak pomirjenje, da sem na varnem, ko so se odprla vrata in je vstopil poljski vojak s prijaznim pozdravom.

Dobro sem se zavedala: trda usoda, težka borba naju čaka v deželi, ki se ji voziava nasproti, toda atri, ki naju je tlačil in moril, je ostal za nama, tam onstran vrat z rdečimi zastavicami, ki nam počasi izginjajo izpred oči...

Otmar pristopi, mi položi roko okrog vratu, in reče nežno:

»Ne žaluj dragica! Zgradiiva si novo življenje. Dokončam knjigo in pomore mi, da si priborim, kar sva izgubila v Rusiji!«

Zalostno sem ga pogledala in počasi, obotavljaje se rečem:

»Al! nisi opazil na meji pri preiskavi, da ni bilo gradiva za tvojo knjigo? Bilo je stenografirano, lahko bi naju stalo življenje... Jaz — jaz sem ga sežgala...«

Dolgo me je gledal Otmar in molčal; pogled mu je bil srep.

Vedela sem, da bi bilo sedaj zastoj prepričevati ga, da sem morala tako ravnati; nič ga ne bi moglo sedaj potolažiti zaradi velike izgube...

Z besno brzino je drvel vlak. Prijela sem Otmarja za roko in mu jo rahlo božala. In sanjala sem o novem življenju, ki si ga hočeva priboriti v novi domovini —

K O N E C